

Пело МИХАЙЛОВ

Пловдив, България

ВЪЗПОМЕНАТЕЛНИ (МЕМОРИАЛНИ) СЕЛИЩНИ ИМЕНА В ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

Commemorative (memorial) settlement names in the Plovdiv region

The article discusses 63 commemorative (memorial) settlement names in the Plovdiv region. In the form of a dictionary oikonyms are presented, named after those Bulgarians and foreigners who played a role in our national history or after Biblical characters, events and holidays. Names are classified according to the period of their assignment, as well as to the historical times in which the individuals lived or the events occurred.

Keywords: oikonyms, commemorative names, historical characters and events.

Възпоменателните (мемориалните) имена на селищата са особена категория в системата на българската ойконимия. Те не са възникнали по естествен път, а са дадени от законодателя по административен ред, по желание на населението или без неговото съгласие. Още през 1940 г. Пшемислав Зволински дава определение на възпоменателните имена: „*Всички местни имена, с които се наричат някои участъци земя, които са взети от имена на видни лица и събития и увековечават лицето или събитието без оглед на това дали съществува историческа връзка между тях и нареченото място*“¹. През 1988 г. Наталья Подольская доразвива определението за мемориално име: „*Име, дадено в памет на хора, събития, места, по-рядко организации*“².

Мемориалните ойконими рядко са обект на научен интерес, като до момента за България ми е известно само едно изследване, обхващащо

територията на цяла административна област³. Изучаването им в географски и исторически аспект ще позволи извеждането на закономерностите за географското им разпространение, периода на присвояването им, обособяването на патроните им в групи според времето, в което са живели, а в заключение и популяризирането пред по-голяма аудитория на възпоменателни имена на малки по брой на жителите селища или такива, именувани на по-малко известни личности или събития.

Населените места в Пловдивска област са 215 и са разпределени в 18 общини. От тях 17 са градове, а 198 са села. Към 1 юли 2009 г. 38 селища в Пловдивска област носят възпоменателни (мемориални) имена, което представлява 17.7% от населените места в областта. Възпоменателни ойконими са регистрирани на територията на 13 от 18-те общини, като такива няма само в Кричим, Перушица, Пловдив (състоящи се само от едно населено място), Лъки и Сопот. В община Съединение 60% от селищата са с мемориални имена (6 от 10), а в общ. Куклен – 50% (3 от 6). Четиридесет и повече процента възпоменателни ойконими има в общ. Раковски (3 от 7) и в общ. Стамболийски (2 от 5). Изследването обаче би било непълно, ако в него не се включат и възпоменателни (мемориални) имена, които селищата са носили назад във времето, но в момента са променени или населените места са присъединени към други. Освен настоящите 38 имена, бяха разкрити още 25, или общият брой на мемориалните ойконими в Пловдивска област е 63. Те са представени в публикувания по-долу речник. Не се броят като отделни имена различните варианти на изписване: Граф Игнатиев – Граф Игнатиево, Кръстьович – Кръстевич, Патриарх Евтимиево – Патриарх Евтимово.

РЕЧНИК НА ВЪЗПОМЕНАТЕЛНИТЕ (МЕМОРИАЛНИТЕ) СЕЛИЩНИ ИМЕНА В ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ

С главни букви са посочени съществуващите към 1 юли 2009 г. имена, а с редовни – предишни, както и имена на селища, присъединени към други населени места.

Използвани съкращения

вж. – виж

г. – година

гр. – град

дн. – днес

кв. – квартал

неиз. – неизвестно (за година)

общ. – община

ок. – около (за година)

р. – река

с. – село

С наклонена черта са разделени различните версии за годината на раждане или смърт на личността.

1. Антраниково – вж. Парчевич.

2. Архангелово – село, преименувано от Секирово на **Архангелово** през 1943 г. и отново на Секирово през 1945 г., присъединено към гр. РАКОВСКИ през 1966 г. Наименувано в „чест на покровителя на църквата – Свети М[ихаил] Арахангел“⁴: Свети архистратиг (архангел) Михаил, вожд на небесните сили.

3. АСЕНОВГРАД – град, преименуван от Станимака на Асеновград през 1934 г., общ. Асеновград. Новото име е дадено по желание на населението⁵ „в памет на цар Иван Асен II, който е владееел крепостта и града“⁶: цар Иван Асен II (неиз.), български цар (1218–1241).

4. БЕНКОВСКИ – село, преименувано от Мързян на Бенковски през 1939 г., общ. Марица. Наименувано на Георги Бенковски⁷ (истинско име Гаврил Хлътев) (1841/1844–1876).

5. БОГДАН – село, преименувано от Дерелии на Богдан през 1934 г., общ. Карлово. Наименувано на „средногорския първенец [върх] Богдан“⁸, а той (с двойно име Голям Богдан – 1604 м) е наименуван на Богдан Войвода⁹ (XVIII в., Копривщица) – легендарен хайдушки войвода, действал срещу кърджалиите с дружина в Средна гора¹⁰.

6. Богоридово – село, заселено след Освобождението, присъединено към с. ЯГОДОВО през 1942 г., общ. Родопи. Наименувано на Алеко паша Богориди¹¹ – княз Александър Богориди (1822–1910).

7. Богородично – вж. РУЕН.

8. Борисовград – вж. ПЪРВОМАЙ.

9. Вазовград – град, преименуван от Сопот на Вазовград през 1950 г. и отново на СОПОТ през 1965 г., общ. Сопот. Наименувано на Иван Вазов¹² (1850–1921).

10. ВАСИЛ ЛЕВСКИ – село, преименувано от Митиризово на **Левски** през 1934 г. и на Васил Левски през 1938 г., общ. Карлово. Наименувано на Васил Левски¹³ – Васил Иванов Кунчев (1837–1873).

11. ВОЙСИЛ – село, преименувано от Карнофоля на Войсил през 1934 г., общ. Марица. Новото име е „*дадено в чест на деспот Войсил, познат от историята като византийско оръдие*“¹⁴, определян и като български велможа¹⁵: Войсил (неиз. – ок. 1328), болярин.

12. Генерал Николаево – село, преименувано от Калъчлии на Генерал Николаево през 1934 г., обявено за селище от градски тип през 1964 г., присъединено към град РАКОВСКИ през 1966 г., общ. Раковски. Преименувано в чест на генерал Данаил Николаев¹⁶ (1852–1942), военен деец.

13. ГРАФ ИГНАТИЕВО – село, преименувано от Чоллук на **Граф Игнатиев** през 1902 г., от Списък 1950 насам: Граф Игнатиево, общ. Марица. Новото име е дадено в чест на граф Николай П. Игнатиев¹⁷ (1832–1908), руски дипломат.

14. ГЪЛЪБОВО – село, преименувано от Новосел на Гълъбово през 1950 г., общ. Родопи. Наименувано на „*трагично загиналия комунист и общественик*“ Никола Гълъбов¹⁸ (1882–1923), роден в с. Новосел, дн. Гълъбово.

15. Дондуково – махала, която се числи към с. Свежен (Аджар) и отстои на 7 км южно от селото¹⁹, сега вилна зона на брега на малък язовир, общ. Брезово. Наименувана, вероятно при заселването, на княз Александър М. Дондуков-Корсаков (1820–1893), руски военен деец.

16. ДРАГОМИР – село, преименувано от Яхларе на Драгомир през 1934 г., общ. Съединение. Наименувано на „*известен болярин от Второто българско царство*“²⁰: Драгомир, Даргамер (неиз.), славянски велможа. През септ. 812 г. е изпратен от хан Крум (803–814) в Цариград с предложение да се възобнови сключеният през 716 г. мирен договор между България и Византия²¹.

17. ДРАНГОВО – село, преименувано от Комарларе на Дрангово през 1934 г., общ. Брезово. Наименувано на полковник Борис Дрангов²² (1872–1917), военен деец и педагог.

18. ИВАН ВАЗОВО – село, преименувано от Химитлии на Иван Вазово през 1934 г., общ. Калояново. Наименувано на Иван Вазов²³.

19. ИСКРА – село, преименувано от Попово на Искра през 1950 г., общ. Първомай. Наименувано по партизанското име на Клара Ешкенази (Искра)²⁴ (1922–1944), партизанка в бригада „Васил Коларов“²⁵. Убита при сражение край с. Попово, дн. с. Искра²⁶.

20. ЙОАКИМ ГРУЕВО – село, преименувано от Кара Таир на Йоаким Груево през 1934 г., общ. Стамболийски. Наименувано „в памет на българския възрожденец и писател“ Йоаким Груев²⁷ (1828–1912).

21. КАЛОЯНОВО – село, преименувано от Селджиково на Калояново през 1934 г., общ. Калояново. Наименувано на цар Калоян²⁸: Калоян, Йоаница (неиз. – 1207), български цар (1197–1207).

22. КАРАВЕЛОВО – село, преименувано от Горно Кюселере на Каравелово през 1934 г., общ. Карлово. Наименувано на Любен Каравелов²⁹ (1834/1835–1879).

23. Клементина – село, преименувано от Чирпили на **Климентиново** през 1889 г., на Клементина през 1943 г. и на ТРУД през 1947 г., общ. Марица. Наименувано на княгиня Клементина Саксбургготска³⁰ (1817–1907), майка на княз/цар Фердинанд I. През 1943 г. името на селото е осъвременено на Клементина.

24. КЛИМЕНТ – село, преименувано от Овчеларе на **Свети Климент** през 1934 г. и на Климент през 1966 г., общ. Карлово. Наименувано на „св. Климент, ученик на светите братя“³¹: Климент Охридски (840–916), канонизиран за светец.

25. Климентиново – вж. Клементина.

26. Кормисош – село, преименувано от Карамуш на Кормисош през 1934 г., присъединено към с. БЕЛИЦА през 1978 г., общ. Лъки. Наименувано на хан Кормисош³², Кормесии (неизв.), български хан (ок. 721–738).

27. КРУМОВО – село, преименувано от Паша махла на Крумово през 1890 г., общ. Родопи. Наименувано на хан Крум³³ (неиз. – 814), български хан (803–814).

28. КРЪСТЕВИЧ – село, преименувано от Горно Османово на Кръстьович през 1885, от Списък 1950 насам: Кръстевич, общ. Хисаря. Наименувано на Гаврил Кръстевич³⁴ (истинско име Гандьо Баев) (1817/1820–1898), обществен и държавен деец.

29. Левски – вж. ВАСИЛ ЛЕВСКИ.

30. Левскиград – град, преименуван от Карлово на Левскиград през 1953 г. и отново на КАРЛОВО през 1962 г., общ. Карлово. Наименувано на Васил Левски³⁵.

31. ЛЮБЕН – село, преименувано от Кара Мустафаларе на Любен през 1906 г., общ. Съединение. Наименувано на Любен Каравелов³⁶.

32. Любеново – село, преименувано от Юргчии на Любеново през 1906 г., присъединено към гр. ПЪРВОМАЙ през 1969 г. Новото име е „в памет на Любен Каравелов“³⁷.

33. Мали Богдан – село, преименувано от Гиллери на Мали Богдан през 1934 г., присъединено към с. КАРАВЕЛОВО през 1952 г., общ. Карлово. Наименувано на връх Малък (Мали) Богдан. По името на Богдан Войвода.

34. Малко Борисово – село, преименувано от Дорутлии на **Малко Борисово** през 1934 г. и на ПРАВИЩЕ през 1947 г., общ. Съединение. Наименувано на цар Борис III³⁸ (1894–1943), български цар (1918–1943).

35. МИЛЕВО – село, преименувано от Сатъ Бегово на **Надеждино** през 1934 г. и на Милево през 1947 г., общ. Садово. Наименувано на княгиня Надежда³⁹ (1899–1958), дъщеря на цар Фердинанд I, сестра на цар Борис III. Повторно преименувано по бащиното име на Христо Милев⁴⁰: Христо МИЛЕВ Христов (1896–1923), адвокат, роден в с. Сатъ Бегово, дн. Милево.

36. Морозово – село, преименувано от Чехларе на Морозово през 1950 г. и отново на ЧЕХЛАРЕ през 1969 г., общ. Брезово. Наименувано по партизанското име на Сребрьо Бабаков (Морозов)⁴¹ (1908–1950), командир на Първа средногорска партизанска бригада „Христо Ботев“.

37. МОСКОВЕЦ – село, преименувано от Татаре на Московец през 1934 г., общ. Карлово. Според някои изследователи с новото име е почетено скъпо, преизпълнено със съдържание за българина име: Москва⁴², и оттам Московец. Други трудно успяват да мотивират мемориалността му: „Свързаните със съзнанието на българския народ с Русия и

вярата в „Дядо Иван“ и станали легендарни, възпети от революционния възрожденски поет Добри Чинтулов, имена „Московец“ и „Донски казаци“ са дадени на две села. За да се заличи спомена от ужасите, преживени от фанатизираните и насочвани от султанската власт срещу християнското население татарски банди, бившето Татаре в Пловдивски окръг е преименувано ... *Московец*⁴³. Трудно е да се определи патрона, на когото е кръстено селото. С известна условност може да се приеме, че това са московските воители, взели участие в Руско-турската освободителна война (1877–78).

38. Надеждино – вж. МИЛЕВО.

39. НАЙДЕН ГЕРОВО – село, преименувано от Демирдишли на Найден Герово през 1934 г., общ. Съединение. Наименувано „в чест на българския възрожденец“ Найден Геров⁴⁴ (1823–1900).

40. НЕДЕЛЕВО – село, преименувано от Насва кьой на **Свети Наум** през 1934 г. и на Неделево през 1951 г., общ. Съединение. Наименувано на „св. Наум, ученик на св. св. Кирил и Методий“⁴⁵: Наум Охридски (ок. 830–910), канонизиран за светец. Повторно наименувано по фамилното име на партизанина Васил Неделев (Савата)⁴⁶ (1922–1944), роден в с. Насва кьой, дн. Неделево.

41. ОТЕЦ КИРИЛОВО – село, преименувано от Кирекчии на Отец Кирилово през 1934 г. Разказаната от местни жители версия за наименуване на селото не е конкретна, но дава доста добра следа: „През 30-те години селото писало молба да му се смени името. Така станало Отец Кирилово. Никой не знае кой е този мистериозен отец Кирил, на когото са кръстени. Има няколко версии. „Според мен това е приятелят на Захари Стоянов“, категоричен е обаче дядо Васил Терзиев“⁴⁷. Допълнителните проучвания сочат, че това е отец Кирил Слепов, игумен на Калугеровския манастир. Кирил Слепов (Кьорооглу) (1826/1830–1877) е участник в Хвърковатата чета на Бенковски. След нейния разгром остава заедно с Бенковски, Захари Стоянов и Стефан Далматинеца. В засада при р. Костина в Тетевенския Балкан Бенковски и Далматинеца са убити, Захари Стоянов се спасява, а отец Кирил е заловен. Лежи последователно в тъмниците в София, Пловдив и Цариград, където заболява тежко и умира⁴⁸.

42. ОТЕЦ ПАИСИЕВО – село, преименувано от Кочмаларе на Отец Паисиево през 1934 г., общ. Калояново. Наименувано на Паисий Хилендарски⁴⁹ (1722–1773).

43. Парчевич – село, преименувано от Алифаково на **Антраниково** през 1934 г. и на Парчевич през 1943 г., присъединено към гр. РАКОВСКИ през 1966 г. Преименувано „в чест на един арменец, революционер-доброволец при Македоно-Одринското опълчение“⁵⁰: Антраник Т. Озанян (1865–1927), легендарен герой на арменския народ в борбата против турските поробители, генерал (1917). От 1907 г. живее в с. Галата, дн. кв. на Варна. В началото на Балканската война участва в набирането на арменци-доброволци и сформирането на Арменска доброволческа рота. На 16 окт. 1912 г. тя е зачислена в състава на XII Лозенградска дружина на Македоно-Одринското опълчение. Неин командир е подпоручик Гарегин Нъждех, а Антраник е записан като „войвода“. Първоначално ротата е от 231 воини, но след това към нея се присъединяват още 42 доброволци, или общо 273 души. Тя участва в много боеве в Родопите и по брега на Мраморно море. Ротата е разформирана на 28 май 1913 г. За заслуги войводата Антраник е награден с войнишки Златен кръст „За храброст“ II ст. и е произведен в чин подпоручик. Получава още българско поданство, Сребърен кръст „За храброст“ IV и III ст. и специална правителствена пенсия. Остава да живее в България до юли 1914, когато отново се включва в борбата на арменския народ за свобода⁵¹. Умира в гр. Фресно, САЩ. През януари 1928 г. е препогребан в гробището „Пер Лашез“ в Париж, а през 2000 г. – във военното гробище „Ераблур“ в Ереван⁵². Повторно наименувано „по желание на жителите, в памет на най-великия българин през XVII век, неуморимия поборник за освобождението ни, католическия архиепископ“⁵³ Петър Парчевич (1612–1674), висш католически духовник.

44. ПАТРИАРХ ЕВТИМОВО – село, преименувано от Пранга на Патриарх Евтимиево през 1934 г., в Списък 1950⁵⁴: Патриарх Евтимово, през 1957⁵⁵ и 1960⁵⁶: Патриарх Ефтимово, от 1973⁵⁷ насам: Патриарх Евтимово, общ. Асеновград. Наименувано на Патриарх Евтимий⁵⁸: Евтимий Търновски (ок. 1320/1330 – началото на XV в.), патриарх и бележит писател.

45. Пилашево – село, преименувано от Буково на Пилашево през 1950 г. и отново на БУКОВО през 1992 г., общ. Първомай. Наименувано „в памет на родения тук и загинал в антифашистките борби народен учител“ Георги Пилашев⁵⁹ (1883–1925), роден в с. Буково.

46. ПЪРВОМАЙ – град, преименуван от Хаджи Елес на **Борисовград** през 1894 г. и на Първомай през 1946 г. Наименуван по името на престолонаследника княз Борис⁶⁰ (1894–1943). Повторно наименуван на Международния празник на труда⁶¹ – Първи май.

47. РАКОВСКИ – град, образуван от сливането на селище от градски тип Генерал Николаево и селата Секирово и Парчевич през 1966 г., общ. Раковски. Наименуван на Георги Раковски⁶² (истинско име Съби Стойков) (1821–1867).

48. РУЕН – село, преименувано от Паная на **Богородично** през 1934 г. и на Руен през 1963 г., общ. Куклен. През 1934 г. гръцкото име на селото – Паная (съкратено от Панагия⁶³) е калкирано (преведено) на Богородично⁶⁴. В новото име може да се открие мемориалност по отношение на Пресвета Богородица (Дева Мария, Светата Майка) – Мария, съпруга на Йосиф и майка на Исус Христос. Повторно наименувано по партизанското име на Лазар Стоев (Руен)⁶⁵ (1921–1944), партизанин в отряд „Антон Иванов“ и в Първа родопска бригада „Георги Димитров“. След 9 септември 1944 се записва доброволец. При боевете за освобождаване на Скопие е ранен. След лечение в болница, отново заминава за фронта, но загива при автомобилна катастрофа⁶⁶.

49. Свети Климент – вж. КЛИМЕНТ.

50. Свети Наум – вж. НЕДЕЛЕВО.

51. Свети Спас – село, преименувано от Сотир на Свети Спас през 1934 г. и на ХРАБРИНО през 1960 г., общ. Родопи. През 1934 г. гръцкото име на селото – Сотир⁶⁷ е калкирано (преведено) и му е дадена мемориалност с фтрмата Свети Спас. Такъв светец обаче православната църква не познава. Тогава в новото име може да се потърси мемориалност по отношение на Възнесение Господне, Спасовден, който се празнува 40 дни след Великден, в четвъртък. Христос останал на земята и проповядвал учението си, подготвял учениците си за апостолската дейност, която им предстои. На 40-ия ден ги събрал при себе си и от Елеонската планина се въздигнал към небето. Мястото, от което Ии-

сус се възнесъл, мигом се превърнало в свещено. По него дълго се виждали отпечатъците от стъпките на Спасителя⁶⁸. Така Свети Спас може да се доразвие като Светия Спасител и да се докаже неговата мемориалност по отношение на Иисус Христос⁶⁹. В народните представи празникът Спасовден се преплита с образа на предхристиянското божество Спас, което с житен клас в ръка спасило земята и хората от огнените светкавици и гръмотевици на бог Перун⁷⁰.

52. СКОБЕЛЕВО – махала, заселена през 1880 г. от жители на с. Чурен⁷¹, обявена за село през 1971 г., общ. Родопи. Наименувана по името на генерал Михаил Д. Скобелев⁷² (1843–1882), руски военен деец.

53. СТАМБОЛИЙСКИ – град, преименуван от Нови Кричим на Стамболийски през 1979 г., общ. Стамболийски. Наименуван на Александър Стамболийски⁷³ (1879–1923), министър-председател на България (1919–1923).

54. СТОЛЕТОВО – село, преименувано от Кара сарлии на Столетово през 1934 г., общ. Карлово. Наименувано в „чест на славния началник на Българското опълчение“⁷⁴ генерал Николай Г. Столетов (1834–1912), руски военен деец.

55. Столипиново – махала, която спада към гр. Пловдив⁷⁵, сега кв. в града. Наименувано на генерал-лейтенант Александър (Аркадий) Д. Столипин (1822–1899), руски военен деец.

56. СЪЕДИНЕНИЕ – град, признат от село за град и преименуван от Голямо Конаре на Съединение през 1969 г., общ. Съединение. Наименуван на Съединението⁷⁶ на Източна Румелия с Княжество България през 1885 г.

57. УСТИНА – село в общ. Родопи. Мемориалността на името е разкрита от Константин Иречек: „Над селото ми показаха в голяма височина висока остра скала и върху нея някаква си кула или кале, което изглежда съвършено непристъпно. Това е без съмнение крепостта св. Юстина (αὔρα Ἰουστίνα), споменувана у Кантакузена, от която сегашната Устина води своето име“⁷⁷. Иречек още веднъж идентифицира селото със старата крепост: „На една височина на десния бряг на Кричим се виждат кулите Кричим, Перуцица и Света Юстина (St. Justina, сега Устина)“⁷⁸. Света Юстина е живяла в III век. Родена е в гр. Антиохия. Приела свето Кръщение и станала ревностна членка на

Божията църква. При нея се явил магьосникът Киприян. Тя събудила у него желание да се поклони на разпнатия Христос. Разгневен, княз Евтолмий заповядал Юстина и Киприян да бъдат хвърлени в тъмница. После ги пратил при императора в Никомидия. Там те, заедно с Теокист, били посечени с меч. Православната църква я чества на 2 октомври⁷⁹.

58. Фердинандово – село, преименувано от Дермен дере на **Фердинандово** през 1889 г. и на ПЪРВЕНЕЦ през 1946 г., общ. Родопи. Наименувано на Фердинанд I⁸⁰ (1861–1948), княз (1887–1908) и цар (1908–1918) на България. Баща на цар Борис III.

59. ХРИСТО ДАНОВО – село, преименувано от Текия на Христо Даново през 1934 г., общ. Карлово. Наименувано „в чест на заслужилia български възрожденец“ Христо Данов⁸¹ (1828–1911), основател на организираното книгоиздаване в България.

60. ЦАР КАЛОЯН – село, преименувано от Ени кьой на Цар Калоян през 1934 г., общ. Куклен. Наименувано на цар Калоян⁸².

61. ЦЕРЕТЕЛЕВО – село, преименувано от Думанли на Церетелево през 1934 г., общ. Съединение. Наименувано „в чест на много заслужилia за нашето освобождение руски дипломат и писател“⁸³ княз Алексей Н. Церетелев (1848–1883).

62. ЧАЛЪКОВИ – село, преименувано от Дуванджа на Чалъкови през 1934 г., общ. Раковски. Наименувано на възрожденските дейци братя Чалъкови от Пловдив⁸⁴: Вълко Чалъков (1765–1841) и Стоян Чалъков (1768–1850). Двамата са родени в Копривщица, но се преселват в Пловдив. Даряват пари за ремонт на църкви и строеж на училища из цяла България⁸⁵.

63. ШИШМАНЦИ – село, преименувано от Автоево на Шишманци през 1934 г., общ. Раковски. Наименувано на „последната българска царска династия, управлявала преди идването на турците“⁸⁶: Шишмановци (1322–96). Включва: Михаил III Шишман (1322–30), Иван Стефан (1330–31), Иван Александър (1331–71), Иван Шишман (1371–93) и Иван Срацимир (1355–65, 1369–96).

КЛАСИФИКАЦИИ НА ИМЕНАТА

С изброените 63 имена бяха направени две класификации, които дадоха интересни резултати.

*СПОРЕД ВРЕМЕТО НА ПРИСВОЯВАНЕ ИЛИ
ЗАЛИЧАВАНЕ НА ИМЕНАТА*

Преди 3 март 1878 (1)

Съществуващо (1): Устина.

От 3 март 1878 до 31 декември 1905 (8)

Нови (8): Богоридово, Борисовград, Граф Игнатиев, Климентиново, Крумово, Кръстьович, Скобелево, Фердинандово.

От 1 януари до 31 декември 1906 (2)

Нови (2): Любен, Любеново.

От 1 януари 1907 до 31 декември 1933 (2)

Нови (2): Дондуково, Столипиново.

От 1 януари до 31 декември 1934 (31)

Нови (31): Антраниково, Асеновград, Богдан, Богородично, Войсил, Генерал Николаево, Драгомир, Дрангово, Иван Вазово, Йоаким Груево, Калояново, Каравелово, Кормисош, Левски, Мали Богдан, Малко Борисово, Московец, Надеждино, Найден Герово, Отец Кирилово, Отец Паисиево, Патриарх Евтимиево, Свети Климент, Свети Наум, Свети Спас, Столетово, Христо Даново, Цар Калоян, Церетелево, Чалъкови, Шишманци.

От 1 януари 1935 до 9 септември 1944 (9)

Нови (5): Архангелово, Бенковски, Васил Левски, Клементина, Парчевич.

Заличени (4): Антраниково, Богоридово, Климентиново, Левски.

От 9 септември 1944 до 31 декември 1950 (15)

Нови (7): Вазовград, Гълъбово, Искра, Милево, Морозово, Пилашево, Първомай.

Заличени (8): Архангелово, Борисовград, Дондуково, Клементина, Малко Борисово, Надеждино, Столипиново, Фердинандово.

От 1 януари 1951 до 31 декември 1969 (17)

Нови (6): Климент, Левскиград, Неделево, Раковски, Руен, Съединение.

Заличени (11): Богородично, Вазовград, Генерал Николаево, Левскиград, Любеново, Мали Богдан, Морозово, Парчевич, Свети Климент, Свети Наум, Свети Спас.

От 1 януари 1970 до 10 ноември 1989 (2)

Ново (1): Стамболийски.

Заличено (1): Кормисош.

От 11 ноември 1989 насам (1)

Заличено (1): Пилашево.

Видно е, че най-много мемориални ойконими – 31, са възникнали през 1934 г., когато с девет свои заповеди министърът на вътрешните работи и народното здраве променя в цялата страна имената на 1875 селища от Списъка на населените места, от които 14 градове, както и 1018 имена на махали, колиби, гари, жп спирки, заселища, чифлици и местности, които в Списъка на населените места се дават под линия, а 6 селища са повторно преименувани. Със 17 промени на възпоменателни ойконими е периодът 1 януари 1951–31 декември 1969 г., когато са променени и всички имена, в които има „Свети“. Спочти поравно нови (7) и заличени (8) имена е периодът 9 септември 1944–31 декември 1950 г.

СПОРЕД ИСТОРИЧЕСКОТО ВРЕМЕ, В КОЕТО СА ЖИВЯЛИ ЛИЧНОСТИТЕ, НА КОИТО СА ИМЕНУВАНИ СЕЛИЩАТА⁸⁷

Библейски личности (3): Пресвета Богородица, Иисус Христос (Спасител), Св. архистратиг Михаил (Архангел Михаил).

Църковни празници (1): Спасовден (Възнесение Господне).

АНТИЧНОСТ (1)

Светии (1): Св. великомъченица Юстина.

СРЕДНОВЕКОВИЕ (9)

Царе, династии (3): Иван Асен II, Калоян, Шишмановци.

Ханове (2): Кормисош, Крум.

Боляри, деспоти (2): Войсил, Драгомир.

Просветители, обявени и за светии (2): Св. Климент Охридски, Св. Наум Охридски.

ОСМАНСКО ВЛАДИЧЕСТВО (10)

България през XIV–XVI в. (1)

Свещенослужители (1): Евтимий Търновски.

България през XVII–XVIII в. (3)

Свещенослужители (2): Евтимий Търновски, Паисий Хилендарски, Петър Парчевич.

Войвода (1): Богдан войвода.

Възраждане (6)

Революционери (3): Георги Бенковски, Георги Раковски, Васил Левски.

Дарители (2): Братята Вълко и Стоян Чалъкови.

Свещенослужител (1): Кирил Слепов.

ТРЕТА БЪЛГАРСКА ДЪРЖАВА (31)

Българи (21)

Културни и просветни дейци (5): Иван Вазов, Йоаким Груев, Любен Каравелов, Найден Геров, Христо Данов.

Владетели и членове на царската фамилия (4): Борис III, Клементина, Надежда, Фердинанд I.

Други управници (2): Александър Богориди, Гаврил Кръстевич.

Военни дейци (2): Борис Дрангов, Данаил Николаев.

Министър-председател (1): Александър Стамболийски.

Антифашисти (3): Георги Пилашев, Никола Гълъбов, Христо Милев.

Партизани (4): Васил Неделев (Савата), Клара Ешкенази (Искра), Лазар Стоев (Руен), Сребрьо Бабаков (Морозов).

Чужденци (8)

Военни дейци (6): А. М. Дондуков, Антраник Озанян, Н. Г. Столетов, А. Д. Столипин, М. Д. Скобелев, московските воители.

Дипломати (2): Н. П. Игнатиев, А. Н. Церетелев.

Празници и събития (2): Първи май, Съединението.

Очаквано най-много личности и събития, на които са наименувани селищата в Пловдивска област, са живели и са се случили по време на Третата българска държава.

В заключение ще кажа, че предстои още много работа по изследването на възпоменателните (мемориалните) ойконими в България. В нея трябва да се включат езиковеди, географи и историци, които с помощта на методи от своите науки да дадат ясна картина на разпространението и класификацията на този вид селищни имена.

Бележки

- ¹ **Зволински 1940**: 243.
- ² **Подольская, Н. В.** Словарь русской ономастической терминологии. 2. изд., перераб. и доп. Москва, Наука, 1988, с. 119.
- ³ **Пеев, Атанас.** Добруджански селища с имена на видни личности. Добрич, 2001.
- ⁴ **Гиев 1947**: 18.
- ⁵ Кой населени места как се преименуват. – *Зора*, XIV, №3906, 13 юли 1932, с. 1.
- ⁶ **Костадинов 1997**: 151.
- ⁷ **Делирадев 1953**: 264.
- ⁸ **Делирадев 1953**: 152. Вж. и: **Георгиев, Стоян.** Местните названия в Западната част на Карловско. Дипломна работа. В. Търново, ВПИ Бр. Кирил и Методий, 1971, с. 52: 1. *Богдан, селищно название, по ЛИ Богдан (войвода).*
- ⁹ http://bg.wikipedia.org/wiki/Голям_Богдан <19.VII.2009>.
- ¹⁰ **ЕБ, т. 1, 1978**: 319.
- ¹¹ **Делирадев 1953**: 132. **Зволински 1940**: 236 грешно посочва, че е именувано на княз Ст. Богориди, баща на Ал. Богориди.
- ¹² Президиум на Народното събрание. Указ № 319. – *Държавен вестник*, LXXII, № 158, 6 юли 1950.
- ¹³ **Рулев, Димитър.** С вярата на Апостола. С., Феномен, 2000, с. 4.
- ¹⁴ **Делирадев 1953**: 269.
- ¹⁵ **Зволински 1940**: 236.
- ¹⁶ **Зволински 1940**: 237; **Гиев 1947**: 19; **Делирадев 1953**: 269.
- ¹⁷ **Зволински 1940**: 238; **Делирадев 1953**: 271.
- ¹⁸ **Делирадев 1953**: 272.
- ¹⁹ **Списък 1930**: с. 41, бел. 1; **Списък 1939**: с. 15, бел. 19.
- ²⁰ **Нигохосян, Хари.** Пият юнашки, много, до лазене. – *Седмичен акцент (Пловдив)*, № 134, 5–11 ян. 2007, с. 10.
- ²¹ **ЕБ, т. 2, 1981**: 428.
- ²² **Зволински 1940**: 237; **Делирадев 1953**: 273; Феноменът Дрангов. Спомени за полковник Борис Дрангов. Състав. Красимир Узунов. С., УИ Св. Климент Охридски, 1997, с. 6.

- ²³ **Зволински 1940:** 239.
- ²⁴ **Делирадев 1953:** 313; **Дуриданов 1958:** 16; **ЕБ, т. 3, 1982:** 163.
- ²⁵ **Дидов 1969:** 502.
- ²⁶ **ЕБ, т. 3, 1982:** 163.
- ²⁷ **Зволински 1940:** 239; **Делирадев 1953:** 275.
- ²⁸ **Зволински 1940:** 235; **Гиев 1947:** 17.
- ²⁹ **Зволински 1940:** 239.
- ³⁰ По министерството на вътрешните дела. Указ № 273. – *Държавен вестник*, XI, № 72, 11 юли 1889, с. 8.
- ³¹ **Зволински 1940:** 238.
- ³² **Василев, Ст.** Новите промени на селищните имена у нас. – *Родна реч (Казанлък)*, VI, № 1–2, септ. 1932, с. 20; **Гащиров, Иван.** Миналото на Лъкинския район. Асеновград, 2000, с. 133.
- ³³ **Зволински 1940:** 235; **Сълчева, Вера, Георги Георгиев.** Големите житейски уроци. – *Димитровско знаме (Пловдив)*, XXVIII, № 47, 24 ноем. 1989, с. 6.
- ³⁴ **Зволински 1940:** 236; **Делирадев 1953:** 280.
- ³⁵ **Президиум на Народното събрание.** Указ № 59. – *Известия на Президиума на Народното събрание*, IV, № 17, 27 февр. 1953.
- ³⁶ **Саръмов, Росен.** Как Любен Каравелов станал кръстник на село. – *Марица (Пловдив)*, XIII, № 286, 18 окт. 2003, прил. Арена, с. VI.
- ³⁷ **Дуриданов 1958:** 18.
- ³⁸ **Зволински 1940:** 235; **К[юркчиев], Ал[ександър].** Преименуване на селищата, носещи кобургски имена. – *Географски преглед*, I, 1946/1947, № 4, с. 37.
- ³⁹ **Зволински 1940:** 235.
- ⁴⁰ Министерство на народното просвещение. Заповед № 7552. – *Държавен вестник*, LXIX, № 272, 22 ноем. 1947, с. 3; **Делирадев 1953:** 124; **ЕБ, т. 4, 1984:** 232; **Костадинов 1997:** 97–98. Костадинов обаче греша, пишешки, че е преименувано „в Христо Милево, често и само Милево“.
- ⁴¹ **Делирадев 1953:** 282.
- ⁴² **Събев, Тодор, Христо Христов.** Българо-руски народностни и църковно-културни връзки през вековете. – Втъв: Вечна признателност към братята-освободители 1878–1978. С., Синодално изд., 1978, с. 122.
- ⁴³ **Коледаров 1978:** 427.
- ⁴⁴ **Делирадев 1953:** 203.
- ⁴⁵ **Зволински 1940:** 238.
- ⁴⁶ **Саръмов, Росен.** В Неделево още помнят как са крили данъци през турско. – *Марица (Пловдив)*, XIII, № 174, 28 юни 2003, прил. Арена, с. VI. В статията името погрешно е написано Сава Неделев.
- ⁴⁷ **Саръмов, Росен.** Партизаните разхвърляха чужди пари по площада. – *Марица (Пловдив)*, XIII, № 65, 6 март 2004, прил. Арена, с. VI.

⁴⁸ **Колев, Любомир.** Духовници – участници в национално-освободителните борби на нашия народ. С въведение от Страхил Гичев. – *Известия на Църковно-историческия и архивен институт и Централния църковен историко-археологически музей*, т. 1, 1978, с. 358–362.

⁴⁹ **Зволински 1940:** 239.

⁵⁰ **Гнев 1947:** 19. Вж. и: **Делибашева 1979:** 33, *по името на арменския прогресивен офицер от Балканската война Антраник.*

⁵¹ **Константинов, Димитър.** Арменската рота в Освободителната война 1912–1913 г. Хасково, печ. Светлина, 1914; **Илиев, Илия.** Арменската доброволческа рота в Балканската война 1912–1913 г. С., Военно изд., 1989.

⁵² http://ru.wikipedia.org/wiki/Озаян,_Андраник_Торосович <19.VII.2009>.

⁵³ **Гнев 1947:** 19.

⁵⁴ **Списък 1950:** 50.

⁵⁵ Предварителни резултати от преброяване на населението на 1 декември 1956. Брой на населението по населени места. С., Централно статистическо управление, 1957, с. 36.

⁵⁶ Списък на населените места в НР България по съществуващото административно деление към 15 януари 1960 година с брой на населението от преброяванията през 1926, 1934, 1946 и 1956 години. С., Централно статистическо управление, 1960, с. 168.

⁵⁷ **Маркова, Лилия.** Списък на населените места в НР България по административно деление към 1 ноември 1973 година, с население от преброяванията през 1934, 1946, 1956 и 1965 г. и изчислено население за 1972 година. С., Централно статистическо управление, 1973, с. 144.

⁵⁸ **Зволински 1940:** 239.

⁵⁹ **Делирадев 1953:** 314.

⁶⁰ По министерството на вътрешните дела. Указ № 63. – *Държавен вестник*, XVI, № 46, 2 март 1894, с. 3.

⁶¹ **Сталев, Никола.** Първомай и Първомайско през вековете. Първомай, Збел-сурд-СД, 2002, с. 257.

⁶² **ЕБ, т. 5, 1986:** 699.

⁶³ **Костадинов 1997:** 85.

⁶⁴ **Маслева, Надежда.** Гръцко-български и българско-гръцки речник. В. Търново, Gaberoff, 2001, с. 172: Παναγία [панагиа] Богородица.

⁶⁵ **Узунова-Емин, Мария.** В Руен душат лисици с голи ръце. – *Марица (Пловдив)*, XIII, № 16, 17 януари 2004, прил. Арена, с. VI. Името на партизанина погрешно е посочено Лъчезар Станев, като е записано, че е убит в местността Вълча поляна.

⁶⁶ **Дидов 1969:** 457.

⁶⁷ **Илчев, Стефан.** Речник на личните и фамилните имена у българите. С., БАН, 1969, с. 459: *Сотир, Σωτήρ, 'спасител' – епитет на Исус Христос.*

⁶⁸ **Старева 2006:** 207.

⁶⁹ **Ковачев, Николай.** Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия. В. Търново, ПИК, 1995, с. 479: Спас '*спасител, избавител*', превод на *Сотир* – епитет на Исус Христос преди ХІІІ в.

⁷⁰ **Старева 2006:** 207.

⁷¹ **Списък 1921:** 435.

⁷² **Зволински 1940:** 238; **Делирадев 1953:** 298.

⁷³ Указ № 256 на Държавния съвет. – *Държавен вестник*, № 17, 27 февр. 1979, с. 153.

⁷⁴ **Делирадев 1953:** 170.

⁷⁵ **Списък 1930:** 44, бел. 3; **Списък 1939:** 18, бел. 7.

⁷⁶ Хубав дар за юбилея. – *Гигант (Съединение)*, X, № 120, 2 септ. 1969.

⁷⁷ **Иречек, Константин.** Княжество България. Негова повърхнина, природа, население, духовна култура, управление и новейша история. Част втора: Пътувания по България. Прев. Стоян Аргиров. Пловдив, Хр. Г. Данов, 1899, с. 433.

⁷⁸ **Иречек, Константин.** Военният път от Белград за Цариград и балканските проходи. Историко-географска студия. Прев. Стоян Велков. – *Българска историческа библиотека*, IV, 1932, т. IV, с. 72.

⁷⁹ **Жития:** 484.

⁸⁰ По министерството на вътрешните дела. Указ № 273. – *Държавен вестник*, XI, № 72, 11 юли 1889, с. 8.

⁸¹ **Делирадев 1953:** 174.

⁸² **Зволински 1940:** 235.

⁸³ **Делирадев 1953:** 301; вж. и: **Коледаров 1978:** 444–445.

⁸⁴ **Василев, Александър.** Чалъковска хроника. – *Нови хоризонти (Раковски)*, IV, № 21, 15 ноем. 1984; вж. и **Делибашева 1979:** 44, по името на братя Вълко и Тодор (sic!) *Чалъкови, известни копривщенски първенци, преселили се в Пловдив.* Името на единия от братята е сгрешено.

⁸⁵ **ЕБ, т. 7, 1997:** 400.

⁸⁶ **Саръмов, Росен.** Преселват Шишманци заради разбойници. – *Марица (Пловдив)*, XIV, № 175, 26 юни 2004, прил. Арена, с. VII.

⁸⁷ Ако личност е живяла в два съседни периода, то е причислена към втория период, когато е починала.

Литература

Гиев 1947: Гиев, Георги. Имената на нашите градове, селища, планини и реки. Пловдив, печ. Марица, 1947.

Делибашева 1979: Делибашева, Анна. Топонимията на североизточната пета на бившата Пловдивска околия. Дипломна работа. В. Търново, ВТУ Кирил и Методий, 1979.

- Делирадев 1953:** Делирадев, Павел. Принос към историческата география на Тракия. Т. 2. С., БАН, 1953.
- Дидов 1969:** Дидов, Христо. Те загинаха за Родината. Паднали в борбата против капитализма и фашизма от Пловдив и Пловдивски окръг. С., Наука и изкуство, 1969.
- Дуриданов 1958:** Дуриданов, Иван. Топонимията на Първомайска околия. – *Годишник на Софийския университет, Филологически факултет*, т. 52, кн. 2, (за 1956–1957), 1958, с. 1–200.
- ЕБ: Енциклопедия България.** Т. 1–7. С., БАН, 1978–1997.
- Жития:** Жития на светиите. С., Синодално изд., 1991.
- Зволински 1940:** Зволински, Пшем. Имена на известни лица и събития в българската топонимична номенклатура. – В: Сборник в памет на проф. Петър Ников (= *Известия на Българското историческо дружество*, кн. XVI–XVIII). С., 1940, 233–243.
- Костадинов 1997:** Костадинов, Костадин. Местните имена в Асеновградско. Асеновград, Екобелан, 1997.
- Коледаров 1978:** Коледаров, Петър. Прослава на Освободителната война (1877–1878 г.) в топонимията. – *Известия на Църковно-историческия и архивен институт и Централния църковен историко-археологически музей*, т. 1, 1978, с. 425–449.
- Списък 1921:** Списък на населените места в Царство България от Освобождението (1879) до 1910 година. (Сравнителен историко-етнографски преглед). С., Главна Дирекция на статистиката, 1921.
- Списък 1930:** Списък на населените места в Царство България според преброяването на 31 декември 1926 год. С., Главна Дирекция на статистиката, 1930.
- Списък 1939:** Списък на населените места в царството. Преброяване на 31 декември 1934. С., Главна Дирекция на статистиката, 1939.
- Списък 1950:** Списък на населените места. С., Главна Дирекция на статистиката, 1950.
- Старева 2006:** Старева, Лилия. Български имена и традиции. С., Труд, 2006.

Pelo Mihailov is a graduate majoring in Geography in Sofia University in 1997. From 2002 he works in the Agricultural University – Plovdiv, and from 2006 is a chief assistant. Address: Bulgaria, 4023 Пловдив, ж. р. „Тракия“, бл. 7, вх. А, ап. 9, Пело Михайлов; pelomm@abv.bg